

**ПРОТОКОЛ № 4 засідання Наукового комітету
Національної ради України з питань розвитку науки і технологій
від 21 травня 2020 р.**

Місце проведення: у зв'язку з карантинном та рекомендованими протиепідемічними заходами, засідання відбувається в дистанційній формі відповідно до пункту 2 Регламенту роботи Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, шляхом аудіо/відео-конференції із застосуванням програмного забезпечення Skype.

Реєстрація членів Наукового комітету (далі - НК) проводиться онлайн шляхом приєднання до відеоконференції (група «Науковий комітет-2020»). За результатами реєстрації членів НК о 10:00 21.05.2020 р. присутні члени НК у кількості **21-єї особи**.

Поіменно: АНІСІМОВ Ігор Олексійович, АРБУЗОВА Світлана Борисівна, БІЛОУС Анатолій Григорович, ВОЙТЕНКО Нана Володимирівна, ВОЛКОВ Роман Анатолійович, ВОРОБІЙОВА Ольга Петрівна, ЄГОРОВ Ігор Юрійович, ЄМЕЦЬ Алла Іванівна, ЖОЛОС Олександр Вікторович, ЗЕНКОВА Клавдія Юрійівна, ІЗОТОВ Юрій Іванович, КЛИМЧУК Олександр Борисович, КОЛЕЖУК Олексій Костянтинович, КОНДРАТЕНКО Юрій Пантелійович, КОТРЕЧКО Сергій Олексійович, ЛИСЕЦЬКИЙ Лонгін Миколайович, СЛЮСАРЕНКО Юрій Вікторович, СТАСИК Олег Володимирович, ФАЙНЛЕЙБ Олександр Маркович, ФОМІНА Марина Олександрівна, ЧЕРНІГА Роман Михайлович.

Присутній також запрошений для участі у засіданні голова Національного фонду досліджень України (НФДУ) **ЯЦЕНКО Леонід Петрович**.

Головуючий на засіданні – голова Наукового комітету Колежук О.К.

Головуючий інформував про отримання листа №1-10/69 від 19.05.2020р від голови Національного фонду досліджень України, з проханням погодити зміни до «Типового Положення про Комісію конкурсу Національного фонду досліджень України» (Додаток 1 до «Порядку розгляду та експертизи проектів із виконання наукових досліджень і розробок, що подаються Національному фонду досліджень України для участі в конкурсних відборах») і вніс пропозицію у зв'язку з нагальністю питання включити його розгляд до порядку денного засідання. Головуючим ставиться на голосування пропозиція схвалити **порядок денний зі змінами**, в наступній редакції:

1. Кадрові питання Національного фонду досліджень України.

Доповідачі: Яценко Л.П., Колежук О.К.

2. Погодження змін до «Типового Положення про Комісію конкурсу Національного фонду досліджень України» (Додаток 1 до «Порядку розгляду та експертизи проектів із виконання наукових досліджень і розробок, що подаються Національному фонду досліджень України для участі в конкурсних відборах») », запропонованих Науковою радою Національного фонду досліджень України.

Доповідачі: Яценко Л.П., Колежук О.К.

3. Розгляд пропозицій робочої групи Національної ради України з питань розвитку науки і технологій з підготовки пропозицій щодо створення системи стимулів для молодих вчених.

Доповідачі: Колежук О.К., Фоміна М.О., члени Наукового комітету

4. Різне.

Доповідачі: Колежук О.К., члени Наукового комітету

Результати голосування: За - 21, Утримались -0, Проти - 0.

Порядок денний затверджений із запропонованими змінами.

Засідання переходить до обговорення питань порядку денного.

1. Перше питання порядку денного – Кадрові питання Національного фонду досліджень України.

Виступили:

Голова Національного фонду досліджень України **Яценко Л.П.** доповів про те, що у зв'язку зі звільненням за власним бажанням Сорочинського Бориса Володимировича з посади виконавчого директора НФДУ, яке відбулося 19 травня 2020 року, Науковою радою Національного фонду досліджень України листом №1-10/71 від 20.05.2020р. подано на погодження до Наглядової ради фонду (функції якої виконує Науковий комітет) кандидатуру **Полоцької Ольги Олександрівни**. За результатами конкурсу на посаду виконавчого директора Національного фонду досліджень України (протокол № 4 засідання Наукової ради НФДУ від 2 серпня 2019 р.) Полоцька О.О. є другим за результатами конкурсу кандидатом та набрала більше двох третин від максимально можливої кількості балів, і, відповідно до пункту 36 Положення про порядок обрання, призначення та звільнення виконавчого директора, його заступників, керівників структурних підрозділів дирекції Національного фонду досліджень України, має право бути призначеною на посаду виконавчого директора Національного фонду досліджень України.

О 10:37 до засідання приєднується ГУНДОРОВА Тамара Іванівна, отже присутні і беруть участь у засіданні 22 члени Наукового комітету.

Проводиться обговорення кандидатури Полоцької О.О., в якому беруть участь члени Наукового комітету Ємець А.І., Климчук О.Б., Анісімов І.О., Черніга Р.М.

Колежук О.К. вніс пропозицію проголосувати питання про погодження кандидатури Полоцької О.О. на посаду виконавчого директора Національного фонду досліджень України, використовуючи відкриту форму голосування з фіксацією результатів за допомогою онлайн-сервісу doodle.com і голосового підтвердження у відеоконференції Skype. Пропозиція підтримана одностайно.

Після проведення відкритого голосування, секретар Наукового комітету Стасик О.В. оголосив наступні результати голосування щодо погодження рішення Наукової ради НФДУ щодо обрання кандидатури Полоцької О. О. на посаду виконавчого директора Національного фонду досліджень України:

«ЗА» - 22, «ПРОТИ» - немає, «УТРИМАЛИСЬ» - немає.

ПРИЙНЯТЕ РІШЕННЯ: погодити запропоновану Науковою радою НФДУ кандидатуру **Полоцької Ольги Олександрівни** на посаду виконавчого директора Національного фонду досліджень України.

О 10:50 до засідання приєднуються МЧЕДЛОВ-ПЕТРОСЯН Микола Отарович і УШАКОВА Галина Олександрівна, отже присутні всі 24 члени Наукового комітету.

2. Друге питання порядку денного – про погодження змін до «Типового Положення про Комісію конкурсу Національного фонду досліджень України» (Додаток 1 до «Порядку розгляду та експертизи проектів із виконання наукових досліджень і розробок, що подаються Національному фонду досліджень України для участі в конкурсних відборах»), запропонованих Науковою радою Національного фонду досліджень України.

По другому питанню порядку денного виступили:

Голова Національного фонду досліджень України **Яценко Л.П.** повідомив, що Наукова рада Національного фонду досліджень України на своєму засіданні 15.05.2020р. схвалила зміни до «Типового Положення про Комісію конкурсу Національного фонду досліджень України», що передбачають

а) розділ II доповнити новим пунктом такого змісту: «У разі необхідності кількість членів Комісії конкурсу може бути збільшена»;

б) в розділі V, другий абзац пункту 6 викласти в такій редакції: «Обрання голови та заступника голови Комісії конкурсу може здійснюватися шляхом проведення засідання в он-лайн режимі чи аудіо/відео конференції. Підведення результатів конкурсу здійснюється на засіданні Комісії конкурсу. У випадку форс-мажорних обставин підведення результатів конкурсу може бути здійснено шляхом проведення засідання Комісії конкурсу в он-лайн режимі чи аудіо/відео конференції».

Яценко Л.П. у своєму виступі обґрунтував пропоновані Науковою радою НФДУ зміни, і попросив їх підтримати. Під час обговорення **Черніга Р.М.** вніс пропозицію погодитись з пропонованими Науковою радою НФДУ змінами до «Типового Положення про Комісію конкурсу Національного фонду досліджень України» за умови, що вони будуть доповнені нормою, що не дозволить збільшувати кількість членів Комісії конкурсу більше як на третину її початкового складу.

За підсумками обговорення головуєчим **Колежуком О.К.** ставиться на голосування пропозиція погодитися з пропонованими Науковою радою НФДУ змінами до «Типового Положення про Комісію конкурсу Національного фонду досліджень України» **за умови доповнення нового пункту розділу II**

«Типового Положення про Комісію конкурсу Національного фонду досліджень України» нормою, що дозволяє збільшувати кількість членів Комісії конкурсу не більше як на третину від її початкового складу.

Результати відкритого голосування: За - 19, Утримались - 5, Проти – 0.

3. Третє питання порядку денного – Розгляд пропозицій робочої групи Національної ради України з питань розвитку науки і технологій з підготовки пропозицій щодо створення системи стимулів для молодих вчених.

По третьому питанню порядку денного виступили:

Фоміна М.О. поінформувала, що пропозиції робочої групи були заздалегідь розіслані всім членам НК в режимі спільного доступу для висловлення зауважень в режимі онлайн. Оскільки в процесі своєї роботи робоча група висловила також низку пропозицій, що не стосуються суміжних питань (зокрема, системи наукових ступенів та вчених звань), то ці пропозиції було вирішено виділити в окремий документ, який передати для обговорення відповідним іншим робочим групам Нацради. На базі ж основної частини пропозицій робочої групи, що стосувалася саме молоді, та висловлених в процесі попереднього онлайн-обговорення зауважень, Колежуком О.К. був підготовлений проект підсумкового документу для винесення на розгляд Нацради.

Проводиться обговорення і узгодження правок до підсумкового документу за кожним пунктом проекту, в обговоренні виступають члени НК **Фоміна М.О., Колежук О.К., Слюсаренко Ю.В., Воробйова О.П., Волков Р.М., Стасик О.В., Жолос О.В., Кондратенко Ю.П., Лисецький Л.М., Гундорова Т.І.,**

Колежук О.К. вносить пропозицію схвалити в цілому підсумковий документ пропозицій робочої групи з врахуванням внесених правок (див. Додаток).

Результати відкритого голосування: За - 23, Утримались -1, Проти – 0.

4. Четверте питання порядку денного – Різне.

По четвертому питанню порядку денного виступили:

Черніга Р.М. представив підготовлені робочою групою Національної ради України з питань розвитку науки і технологій з підготовки пропозицій щодо *інтеграції вітчизняної науки у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів пропозиції першочергових заходів*. Оскільки документ був розісланий менш як за добу до засідання, головуєчим вноситься пропозиція надати членам Наукового комітету можливість ознайомитися з документом і висловити зауваження до нього протягом тижня, після чого проголосувати за його схвалення в режимі онлайн. Пропозиція підтримана переважною більшістю голосів.

Колежук О.К. поінформував про ініціативи членів Наукового комітету Жолоса О.В., Волкова Р.В., Ушакової Г.О. щодо розробки змін до Регламенту роботи Наукового комітету, щодо дерегуляції звітності у сфері науки і техніки, щодо створення платформ для інформування вчених і суспільства про те, що

відбувається у сфері наукових досліджень, щодо створення офісу адміністративного та фінансового супроводу міжнародних грантів.

За підсумками обговорення головуєчий вніс пропозицію створити дві робочі експертні групи (РЕГ):

- РЕГ у складі Жолос О.В., Черніга Р.М., Стасик О.В., Колежук О.К. для вироблення пропозицій щодо оновлення Регламенту роботи Наукового комітету;
- РЕГ у складі Жолос О.В., Волков Р.В., Ушакова Г.О., Ємець А.І. для формування пропозицій щодо дерегуляції звітності у сфері науки і техніки, щодо створення платформ для інформування вчених і суспільства про те, що відбувається у сфері наукових досліджень, щодо створення офісу адміністративного та фінансового супроводу міжнародних грантів.

Пропозиція підтримана одностайно.

Колежук О.К. поінформував членів Наукового комітету про надходження анкет - звітів головних розпорядників бюджетних коштів і попросив прискорити попередній аналіз вже отриманих анкет, з врахуванням того, що відповідні рекомендації повинні бути готові не пізніше середини червня 2020р.

На цьому порядок денний засідання Наукового комітету від 21.05.2020р. вичерпано, головуєчий **Колежук О.К.** оголошує засідання закритим.

Голова Наукового комітету

Колежук О. К.

Секретар Наукового комітету

Стасик О. В.

ПРОПОЗИЦІЇ РОБОЧОЇ ГРУПИ
Національної ради з питань розвитку науки і технологій
з питань підготовки пропозицій щодо створення системи стимулів для
молодих вчених
(з правками, схваленими на засіданні Наукового комітету 21 травня 2020р.)

I. Загальні положення

Робоча група відзначає, що пропоновані заходи для створення системи стимулів для молодих вчених можуть бути результативними лише як частина **цілісної загальнодержавної стратегії** підвищення ролі науки в економіці і суспільстві. Привабливість наукової кар'єри для молодих вчених України прямо залежить від того,

- чи відбудеться значне **збільшення фінансування освіти та науки;**
- чи будуть дотримуватись **норми статті 36 Закону України** “Про наукову і науково-технічну діяльність” (далі - ЗУ про ННТД) щодо оплати праці науковців;
- чи буде впроваджена **система взаємодоповнюючих інструментів залежного від продуктивності (performance-based) базового та конкурсного фінансування,** яка б здатна була забезпечити зростання рівня заробітної плати вченого в міру проходження послідовних етапів наукової кар'єри для того, щоб зберегти мотивацію професійного зростання.

Видатки, призначені для базового та конкурсного фінансування ДіР, повинні бути віднесені до захищених статей бюджету.

II. Нове визначення молодого вченого

Робоча група пропонує змінити чинне визначення молодого вченого в п.11 статті 1 ЗУ про ННТД

“молодий вчений - вчений віком до 35 років, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або вчений віком до 40 років, який має науковий ступінь доктора наук або навчається в докторантурі;”

виклавши його в такій редакції:

“молодий вчений - вчений віком до 35 років, який має вищу освіту другого (магістерського) рівня, або вчений віком до 40 років, який має вищу освіту не нижче третього рівня (доктор філософії, кандидат наук або еквівалентні наукові ступені); граничний вік, що визначає статус молодого вченого, збільшується на тривалість

- *відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустки по догляду за дитиною;*
- *служби в Збройних Силах України (включаючи строкову, добровільну та за мобілізацією);*
- *важкої хвороби, підтвердженої відповідним медичним висновком;*
- *навчання, що завершилось успішним отриманням другої вищої освіти.“*

III. Загальна схема фінансування і забезпечення безперервної траєкторії наукової кар'єри

Робоча група пропонує при розробці будь-яких інструментів конкурсного фінансування ДіР (грантів, відомчих конкурсів, премій, стипендій і т.д.) передбачати, **крім спеціальних інструментів, орієнтованих на молодих вчених**, також окремі типи таких інструментів для **трьох цільових категорій науковців**, відповідно до етапу їхньої наукової кар'єри:

- **“Дослідники на початку кар'єри”** - вчені на початку наукової кар'єри, з досвідом наукової роботи до 7 років після отримання наукового ступеня доктора філософії (або еквівалентного);
- **“Дослідники на етапі становлення”** - вчені, які прагнуть досягти певного рівня незалежності у своїх дослідженнях шляхом створення власної команди дослідників, з досвідом наукової роботи 7-12 років після отримання наукового ступеня доктора філософії (або еквівалентного);
- **“Провідні дослідники”**- активні вчені, які можуть продемонструвати **значні наукові успіхи протягом останніх 10 років**, з досвідом наукової роботи більше 12 років після отримання наукового ступеня доктора філософії (або еквівалентного);

IV. Інструменти підтримки молодих вчених:

1. Передбачити (в програмах Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту та/або НФДУ) **створення системи “малих грантів”**, які були б реально досяжні для молодих науковців без зайвої тяганини. Мається на увазі індивідуальний грант, обсяг фінансування до 100 тис.грн, тривалість до 1 року, використання коштів на участь в експедиціях, школах-семінарах, конференціях, **на матеріали та інші прямі витрати, пов'язані з власне науковими дослідженнями (direct costs)**, забезпечення академічної мобільності (як в межах України так і за кордоном, в тому числі робота в закордонних інфраструктурах), тощо. Розподіл таких грантів, як і всіх інших, має відбуватися на конкурсній основі за прозорими схемами. Особливостями таких грантів мають бути відсутність дедлайнів (заявки приймаються в будь-який час), простота оформлення/подачі, швидкий розгляд заявки.

2. Впровадити **програми, що могли б розв'язати проблему житла** молодих вчених, наприклад, через пільгове кредитування, створення комфортабельних гуртожитків (останнє важливе також для забезпечення умов реалізації академічної мобільності); отримання таких пільг повинне накладати певні зобов'язання на молодого вченого (зокрема, збереження статусу науковця в Україні протягом певного терміну).

3. Переглянути **механізми фінансування аспірантури**, передбачивши:

а) істотне підвищення рівня фінансування 1-го аспірантського місця;

б) впровадити систему, за якої значна частина аспірантських місць розподіляється між установами/ЗВО на конкурсній основі. Конкурсне фінансування аспірантури має передбачати не лише істотно підвищену аспірантську стипендію, а і видатки на матеріали, відрядження, тощо. Необхідно зняти штучні обмеження щодо аспірантів (відрядження, премії, надбавки). Конкурсна система аспірантури має включати три рівні:

- **індивідуальні гранти здобувачам** для навчання в аспірантурі («гроші йдуть за аспірантом»);

- **гранти керівникам:** можливість одержання додаткового фінансування при виконанні наукових тем за участі аспірантів тривалістю мінімум 4 роки - як окремий грант для аспірантського дослідження (або як додаткова можливість, складова грантів для дослідників на етапі становлення та провідних дослідників);

- **гранти ЗВО/науковим установам** на створення та забезпечення передових програм підготовки докторів філософії; такі програми повинні бути максимально сфокусовані на актуальній науковій складовій високого рівня, а програми-переможці повинні автоматично акредитуватися НАЗЯВО (грант включає кошти на акредитацію).

V. Деретуляція, соціальний захист

1. Розширити форми підготовки докторів філософії, зокрема надати можливість здобувати науковий ступінь доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) не лише особам, що працюють за основним місцем роботи в закладах вищої освіти або наукових установах.

2. Розробити та впровадити програми соціального захисту молодих науковців за такими напрямками:

а) пробивання «скляної стелі», захист від домагань, недопущення дискримінації (гендерної, етнічної, расової, і т.д.) та зловживання підлеглим становищем молодих вчених як найбільш вразливої групи;

б) соціальний захист молодих батьків, створення інфраструктур допомоги з дітьми (від пеленальних столиків та кімнат відпочинку до дитячих садків), дотримання норм праці;

в) соціальний захист в разі тривалої хвороби, інвалідності тощо.